

ESEMÉNYEK

Frastagabb betű-
50 lej. Allást-
hirdetések díja
egy továbbiunk
egyzési hírek díja
10 lej.

ből való, 3-4 kö-
t végzett tanulót
ház felvesz. Cím
an.

ltól félpercnyre
kész ház eladó.
Str. Baron L.
sz. Fraternitas-

wald

r. Vlahuta (volt
n.) 3. Telefon 147

szolda és tükör-
láblatveg raktár
kezelési vállalat.
tükörök ujrakon-
sa. 1007

ndennemű

nyvkötő

kat a legeggy-
től a legdisze-
big készít a

olcsóbb

ar mellett
u Dezső
öt. Str. Avram
v. Petőfi-u.) 20.

utor

csóbban besze-
tő, hitelképe-
k részlet ked-
vezmény.

ein I.

g. Ferdinand 69

ajhullás

korpa ellen leg-
bb szer az
ger-Petrol"
ó minden gyógy-
ban és drogue-
riában

tet a nem-

dor)

Prága	New- york
1925	—
48550	—
391 ¹ / ₂	—
54450	—
296 ¹ / ₄	—
178	—
6150	—

Prága —

Terjesztés, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
szerk. és kiadóhivatal
9-77

18. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
váron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETÉSI ARAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 július 19 Kedd

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 160 szám

5687 Tamuz 19

Bécs uccáin helyreállott a rend

A külvárosokban még vasárnap éjjel is folyt a harc. Kétezer felfegyverzett munkás őrzi a középületeket. Száznál több halottja és 300 súlyos sebesülte van a 48 órás forradalomnak

Tovább tart a vasutasok és postások sztrájkja

(Cluj-Kolozsvár, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi munkásság forradalmi megmozdulása, amely 24 órán keresztül komoly megrázkódtatásokkal fenyeget, szerencsésen nyugvópontonra jutott. Formálisan nem verték le a felkelőket, sőt bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a munkásság mozgalmát belülről szerelték le az államhatalom segítségével. Az ilyen események nyomában járó rémhíreket a legnagyobb fentartással kell fogadni, habár zavaros időkben a legkétségbeesettebb szélsőségek kísérletek nem tartoznak a ritkaságok közé. Az osztrák kormány azonban, amely felismerte a valódi helyzetet, a munkásság mérsékeltebb és józan többségének segítségével mindent megtesz, hogy a sok megpróbáltatáson keresztülment régi, kedves Bécsset megóvja a veszedelmes kalandoktól.

A bécsi forradalom a külföldi államok körében is érthető nyugtalanságot keltett, miután Ausztria fővárosa ebben a negyvennyolc órában teljesen el volt zárva a világtól és így nem lehetett előre tudni, hogy az események hová fognak fejlődni. Ez a bizonytalanság arra készítette főleg a közvetlenül érdekelt országok kormányait, hogy szükség esetén beavatkozzanak az eseményekbe. Így elsősorban Olaszország adta tanujelét idegességének, de éber szemekkel figyelt az egykori császárváros felé Belgrád, Budapest és Prága is.

Nagyon valószínű, hogy ha a forradalmat nem sikerül idejében elfojtani, Németország sem nézte volna ölbetett kézzel a további fejleményeket. És épen ez az, ami az osztrák munkásság józanabb tömegeit közelebb hozta a hivatalos államhatalomhoz, mert belátta, hogy különböző ürtügek alatt csak a kedvező pillanatra váró szomszédok készülődései mögött nem a legönzetlenebb szándékok húzódnak meg. A negyvennyolcórás bécsi sztrájkmozgalom legjellemzőbb tanúsága az, hogy jelenleg a sorvadó, vergődő Ausztria az, amelyre mindenkinek éhes aspirációi vannak. Ezek az aspirációk, amelyek súlyos nemzetközi bonyodalmak magyát rejtik magukban, egyelőre azonban kielégítetlenül maradnak.

A legújabb eseményekről alábbi távirataink számolnak be:

Lemond a Seipel-kormány?

Bécs, július 18. Az osztrák fővárosban mára nagyjából helyreállott a rend. Az általános sztrájk megszűnt, a műhelyekben mindent felvették a munkát és a forgalom is akadálytalanul bonyolódik le. Valószínűnek látszik, hogy mára véget ér a vasutas- és postásstrájk is. Az éjjel folyamán azonban

a külvárosban még véres összeütközések történtek.

A XIV. kerületben megtámadták a rendőrség épületét és a kifejlődött harcokban három halott maradt az uccán. Egy kommunista előtt egy menekülő védőőrségi szocialistát. Ugyancsak súlyosan megsebesítettek az ablakon át behatoló golyók egy asszonyt és egy vasuti felügyelőt.

A rendőrség több letartóztatást foganatosított. A szürke fogházautók igen szaporán jának Bécsben.

A letartóztatottak között 34 moszkvai kiküldött van, akik között szerepel Friedländer dr., a bécsi zavargásokból ismert bolsevista vezér is.

Seitz polgármester megalakította a polgári őrséget, amely a rendőrséggel együtt vigyáz Bécs biztonságára.

Hir szerint Seipel kancellár följánlotta a szociáldemokrata vezetőknek a kormány lemondását a feltétellel, hogy ezek biztosítsák a parlament azonnali összehívását. Bauer Ottó szocialista vezér állítólag támogatta Seipel indítványát, de a bécsi villamosmunkások szakszervezetének képviselői szembeszálltak vele, azzal a megokolással, hogy a pillanatot föl kell használni a hatalom kézrekerítésére és azért, a szakszervezeteknek minden erejükkel meg kell akadályozni a parlament összehívását.

A kormány és a szocialisták tárgyalásai így egyelőre nem vezettek eredményhez. Seipel kancellár különben erőlyes kézzel igyekszik visszaállítani a rendet és

visszautasította a szocialisták azon kívánságát, hogy Schober rendőrfőnököt elmozdítsa állásából.

Tifokzatos katonai készülődések az olasz-osztrák határon

Budapest, július 18. Tegnap este Hegyeshalomra befutott Bécs felől az első vonat. A szerelvény az osztrák szakszervezeti tanács külön engedélyével érkezett. A vasutforgalom helyreállítását különösen azért tartja fontosnak a kormány, mert a nemzetközi vonatok továbbításának beszüntetése miatt a külföld különösen nehezelt Ausztriára. Ennek a nehezítésnek az olaszok már energikus kifejezést is adtak. A „Frankfurter Zeitung“ innsbrucki értesülése szerint a Brenner-hágónál levő olasz katonai parancsnokság tegnap hivatalosan közölte az osztrák hatóságokkal, hogy amennyiben záros határ idők belül helyre nem állítják az olasz-osztrák forgalmat,

Olaszország a Brenneren át irányított tranzitvonatait maga fogja katonai fedezettel Németország felé tovább vezetni.

Az idézett lap úgy tudja, hogy a Brenner-hágó

Jobboldali ellenforradalomtól tartanak a bécsi munkások

Bécs, július 18. Hivatalos jelentés szerint a kétnapos forradalom után az osztrák főváros visszanyerte normális képét. A rendet mindössze két helyen zavarták meg, ahol kommunista munkások röpcédulákat osztogattak. A rendőrség azonban a csoportosulókat hamar szétoszlatta.

A rendőrség közlése szerint a letartóztatottak között vegyesen vannak kommunisták és szociáldemokraták.

A kommunisták között állítólag több orosz agitátor és magyar emigráns is van.

Amennyiben rendkívüli események nem jönnek közbe, a rend ma estig helyre fog állni. A további vérontás megállítására Seitz polgármester községi védőőrséget alakított. Vannak verziók, amelyek ezt a szervezkedést azzal magyarázzák, hogy a munkások jobboldali ellenforradalomtól tartanak. Annyi bizonyos, hogy illetékes helyen tett kijelentés szerint a bécsi

Vasárnap estig 180 halottat jelentenek, 300 súlyosan sebesült még élet és halál között lebeg.

Elmarad a megtorlás

Bécs, július 18. Bécs képe ma reggelre teljesen nyugodt. A közuti villamosvasutak ismét rendesen járnak. A lakosság nagyrésze kirándul, az otthonmaradottak is keresztülkaszalják Bécs uccáit. A rémület teljesen eltűnt. A kétnapos harc egyetlen emlékeztetője az, hogy

a parlamentet és az igazságügyi palotát katonák őrzik.

A hirdetési oszlopok körül nagy tömeg olvassa a plakátokat, közöttük a szövetségi kancellár felhívását a rendre. A felhívás szerint a kommunisták meg gondolatlan tüntetése nemcsak a közvagyonban okoztak fölbecsülhetetlen kárt, hanem tekintélyes magánvagyonokat is elpusztítottak. Bécsbe a mai nap folyamán már beengedték az élelmiszervonatokat, sőt a még mindig tartó vasutasstrájk ellenére ma két vonatot indítottak Bécsből, egyet a magyar, egyet a svájci határ felé. Újabb hírek szerint a szociáldemokraták bizalmi emberei értekezletet tartottak, amelyben úgy döntöttek, hogy a vasút-, posta- és távirósztályokat csak abban az esetben szüntetik meg, hogyha a kormány biztosítékot ad, hogy a sztrájk beszüntetését nem használja föl reakcionárius rendszabályokra.

közelében már mintegy 10 ezer főnyi olasz katonaság van koncentráva. Olasz hivatalos kijelentések szerint a katonaságot kizárólag gyakorlatok céljából összpontosították. Mindamelllett az osztrák Tiroiban meglehetősen nyugtalanságot kelt Olaszország katonai beavatkozásának lehetősége.

Nehogy azonban az olaszoknak okuk legyen katonai beavatkozásra,

az osztrák kormány egész Tiroiban az összes pályaudvarokat katonasággal és rendőrséggel megszállotta.

A sztrájkvezetőség mindenütt a legcsekélyebb ellenállás nélkül adta át a pályaudvarokat. Vonatokat azonban csak szórványosan tudnak indítani, mert a vasutasok elhagyták állomáshelyüket. A hatóságok önkéntes jelentkezőkből igyekeznek kisegítő műszaki személyzetet beszervezni, hogy legalább a mulhatatlanul szükséges vasutjáratokat forgalomba helyezhessék.

helyőrséget egy ezreddel és egy vidéki garnizon kisebb csapatgységeivel megerősítették. A közönség tudta nélkül azonban láthatatlanul

katonai megszállás alatt van a Burg, a főzsepalota, a hadügyminisztérium és a parlament.

Ezekben a helyeken a Seitz polgármester és Schober rendőrfőnök között létrejött megállapodás értelmében a köztársasági védőőrség tagjaiból alakított új községi védőőrséget használták fel. A védőőrség egyelőre kétezer munkásból áll, akiket pisztolyokkal fegyvereztek fel. A védőőrség tagjai azonban csak a középületekben teljesítenek szolgálatot, de az uccára nem kerülnek ki.

A helyzet tisztázódása felé

A rendőrfőnökség politikai osztályának egyik vezetője nyilatkozott a külföldi lapok tudósítói előtt a lezajlott eseményekről. A magasrangú rendőrtisztviselő többek között a következőket mondotta:

— A két napon át lezajlott sajnálatos események után Bécs uccáin ismét helyreállott a rend. Azok a hírek, hogy valamelyik katonai ezred megtagadta volna az engedelmességet, nem felelnek meg a valóságnak.

Mindenki pontosan teljesítette a feladatát

és a vidéki ezredeket csak azért rendelték fel, hogy egyrészt megerősítsék, másrészt, hogy felváltják a már fáradt rendőrséget. A krízis órái szombatról vasárnapra virradó éjszaka voltak, de a veszedelem már elmúlt. A közlekedési eszközök sztrájkjának nincs különösebb jelentősége. A folyamatban levő tárgyalások remélhetőleg a helyzet végleges tisztázását fogják maguk után vonni.

A kormány egyébként ma falragaszokon hívta fel a bécsieket, hogy védelmezzék meg jóhíruket a külföld előtt azért, hogy segítenek a hatóságoknak a nyugalom és a rend helyreállításában.

A Tharaud-fivérek is megbánták antiszemizmusukat

Zsidóárgyu regényét írta és Ujvári Péternek ajánlotta.
»A mécs mellett« franciául

Budapest, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától. Henry Ford után, aki férfiasan és őszintén hátrított a magától az antiszemizmust, kijelentvén, hogy mindazzal a gyűlölködő ostobasággal, ami lapjában a zsidóság világalomra való törekvéséről megjelent, egyáltalában nem azonosítja magát, most másik két világhíresség, a Goncourt-díjjal koszorúzott Tharaud-fivérek tiltakoznak eredeti módon az antiszemizmus vádjá ellen.

Tharaud Jerome és Jean 1918-ban, nyomban a háború befejezése után Budapestre jöttek, hogy magyarországi zsidó témát keressenek készülő regényükhöz. A két testvér közül Jerome maradt hosszabb ideig Magyarországon, míg Jean visszautazott Párisba. Jerome Tharaud napos vendég volt Ujvári Péternél, aki később tudvalegyően az Uj Kelet munkatársa volt két évig. Ujvári Péter készséggel adott utbagazítást a francia írónak a magyarországi konzervatív zsidóság népi életéről és az ő ajánlataira utazott Tharaud a szépebb Hunfálvára, ahol heteken át figyelte a jesiva-életet. Ennek a studiumnak eredménye, a „L'Ombre de la croix“ (A kereszt árnyékában) című regény volt, amely elnyerte a francia akadémia nagydíját és eddig száznál több kiadást ért meg.

A proletárdiktatúrát követő években a Tharaud-fivérek másodízben is Magyarországon jártak, de ezuttal nem keresték zsidó írók, hanem fajvédők barátságát. Ezek között teljesen kurzusbefolyás alá kerülve, könyvet adtak ki, („Quand Israël est roi“) amely becsületére válhatott volna bármely propagandista fajvédőnek, de szégyene minden komoly európai tollforgatónak. A pamflet megtette hatását a Tharaud-fivérek — ellen. Francia irodalmi és politikai körökben megütöztetéssel olvasták Jerome és Jean Tharaud könyvét és a progresszív kritika a csodálkozás hangján kérdezte, hogyan jelenhetett meg ilyesmi írók tollából, akiket európai relációkban ismernek.

Tharaudékat e könyvük révén már inkább antiszemita agitátoroknak ismerték, mint íróknak, ami kétségtelenül mélyen bántotta őket, annál is inkább, mert az „Amikor Izraelé az uralom“ című pamfletnek csak a hangja volt antiszemita, de lényegében nem tartalmazott vádaskodást a zsidóság ellen.

A két író most őszinte vallomást tett zsidó-

A rendőrfőnökség is kiragasztott egy hirdetőt, amelyben közli, hogy a rendőrök a legszigorúbb utasítást kapták a legesekélyebb rendzavarási kísérlet legkíméletlenebb elfojtására.

Tovább tart a sztrájk

Bécs, július 18. A szociáldemokrata párt bizalmiférfiai vasárnap késő éjjel konferenciát tartottak, amelyen kimondták, hogy az első kategória sztrájkja tovább tart, vagyis a vasutasok, a posta, táviró és telefon egyelőre nem veszik fel a munkát.

A határozatot Bauer Ottó és Adler Frigyes beszédének hatása alatt hozták meg. Előadói jelentésében Bauer, a polgári pártok állásfoglalásáról beszélt, amelyek — ugymond — elérkezettnek hiszik az alkalmat arra, hogy a munkásság hatalmi pozícióját letörjék. A munkásság azonban megtartja továbbra is a hatalmát és ennek demonstrálására folytatja a technikai sztrájkot, anélkül a reakció láthatja, hogy a munkássággal feltétlenül számolni kell.

barátsága mellett azzal, hogy ismét zsidóárgyu könyvet írt „Sáron rózsája“ címen, amit Ujvári Péternek, a kiváló és nagyszerű zsidó írónak dedikáltak. Azzal, hogy könyvüket a legexponáltabb magyar zsidó írónak ajánlják, jóvá akarják tenni tévedésüket a zsidóság előtt.

Mi történt Jaques Eliás 750 millió hagyatékával

Harmadára apadt a hagyaték. Inspektorok utaznak külföldre a hagyaték költségén

(Bucuresti-Bukarest, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öt évvel ezelőtt meghalt a fővárosban egy dús gazdag zsidó bankár: Jaques Eliás. Földhözragadt szegény rokonainak nagy serege várta a pillanatot, amely számukra a boldogulást jelentette: Jaques Eliás azonban a jó és becsületes hazafi egész vagyonát, amelyet 750 millió lejre becsültek, könyvtár szervezésére, román kulturintézmények istápolására, kórházak alapítására, szegénysorsú diákok támogatására hagyakozta, mint azt végrendeletében kikötötte: nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül. Azóta hosszú idő telt el, a közvélemény pillanatra fellelkesült a zsidó bankár nemes gesztusán, de csakhamar napirendre tértek fölötte. Eliás hagyatéka feledésbe ment és fölötte soha nem látott erővel robbantak ki az antiszemita diákmozgalmak.

Elpredálták a hagyatékot

Öt év után most kapunk először hírt Jaques Eliás hagyatékáról. Jorga professzor lapja, a „Neamul Romanesc“ legutóbbi számában Vasilia Nasta hírlapírónak egy nyílt levelét közli, amelyben ez súlyos és vádaskodó leleplezéseket hoz napfényre Jaques Eliás hagyatékának könnyelmű kezeléséről. Inspektorok színekurája lett Eliás hangyszorgalommal összegyűjtött vagyona, kórházat nem építettek, könyvtárát nem létesítettek és a nagy vagyon a pusztuláshoz közeledik. A levelet, amely az egész országban hatalmas feltűnést keltett, teljes terjedelmében alább közöljük:

Főszerkesztő úr! Öt éve immár annak, hogy Jaques Eliás meghalt, aki akkor 750 millió lejre becsült vagyonát filantropikus és kulturális célokra hagyományozta. Három, tisztességében megtámadhatóan személyiséget: Barbu Stirbey herceget, E. Pantazit és H. Hornsteint bízták meg az Akadémiával karöltve a végrendelet végrehajtásával. Azóta mintegy öt év telt el.

Ujvári Péter egy budapesti lapnak érdekesen nyilatkozott erről az ügyről.

— Barátaim tudták, — mondotta a zsidó író, — hogy Tharaudék első útja hozzám vezetett, mikor a háború és első forradalmak után eljöttek Magyarországra és sokakat kellemetlenül és fájdalmasan lepett meg, hogy ezek az írók Párisba való visszatérésük után beállottak a magyar zsidóság ellenségeinek táborába. Én itt álltam e kétesnek látszó barátsággal a kérdések pergőtüzében. Bevallom, szomorú ráébredés volt, mikor ezt láttam, mert Tharaudék mögött akkor már a magyar zsidóság iránt mutatkozott barátságuknak hatalmas ténye állott: a L'Ombre de la croix című regény. Sok együtt eltöltött időnek megérett gyümölcse volt ez a könyv és fájó volt látni később, hogy legnagyobb irodalmi sikerüket mint homályosítják el egy politikai tévedéssel ezek a nagytehetségű franciák.

— Abban a megtisztelésben, hogy Tharaudék nekem ajánlották a Sáron rózsáját, hozzám való barátságuk újabb megnyilatkozását látom, a könyvből pedig azt olvasom ki, hogy ma már ismét csiszolt és tiszta szemlélettel nézik a zsidóságot, szeretettel nyulnak a témához, úgy, ahogy én beszéltem nekik azokról a kis zsidókról, akik most életre ébrednek a regény lapjain. Boldog vagyok, hogy ez a magyarországi regényük is, noha csak most jelent meg, már a negyvenedik kiadásnál tart és bizonyos, hogy minden újabb ezer olvasó a könyv elolvasása után szeretettel érdeklődéssel gondol sokat szenvedett zsidóságra.

És mi a mai helyzet?

1. A Román Akadémia bezárta könyvtárát, meri nem rendelkezik még a szerény összeggel sem, amely a könyvtár nyitvatartását biztosíthatná.
  2. Egyetlen új kórházat sem építettek. Sőt úgy hallom, hogy a coltei kórházat — amelynek egy részét tűz pusztította el — sem lehet újjáépíteni, mert hiányzik a renováláshoz szükséges 7—8 millió lej.
  3. A diákok ugyanolyan fekete nyomorral küzdenek, sőt helyzetük talán még sulyosabb, mint öt évvel ezelőtt. Ennek következményei valóságos katasztrófálisak nemcsak a diákságra, hanem az ország egész politikai helyzetére is, mert a nyomor sulyos zavargásoknak volt okozója.
  4. Tíz bukaresti házra elegáns bronzablácskákat akasztottak ki, amelyek tudtul adják, hogy az illető házak az Eliás-hagyatékhoz tartoznak.
  5. Egy tucat felügyelő és vezérfelügyelő utazgatja be egész Európát az alapítvány költségén. Hogy mit felügyelnek: nem tudom.
  6. Az alapítvány vagyona, ahelyett, hogy a kamatok hozzáadásával több, mint egy milliárdra emelkedett volna, mintegy harmadára csökkent. A 4. és 5. pontban közölt kiadásokon kívül mintegy 80 millió lejt költöttek az Eliás rokonaival való kiegyezésére, akik megtámadták a végrendeletet.
- Hiszem, hogy a fentebbi sorok közzéadása nem marad hatás nélkül és a publikum is meg fog tudni valamit az Eliás-vagyon kezelésének titkaiból.

Fogadjá, Főszerkesztő Ur, stb.

Vasile Nasta

A levél érthető nagy feltűnést keltett az egész országban. Az összes fővárosi lapok foglalkoznak a „Neamul Romanesc“ leleplezéseivel és beigérik, hogy a napokban részletesen ismertetni fogják, mi is történt tulajdonképpen Jaques Eliás hagyatékával.

Beregi Oszkár

vendégszínház a Magyar Színházban

Szerdán: Bizánc Csütörtökön: Cárno

A ka

Küszöbön zék tüntet

(Bucuresti tudósítójától.) körei még tel hogy mit hoz a vasárnapi p lődés egyetlen résztvesz-e a ban a parlame vagy sem. A nap óta szaka de végleges e nem jutott. S a nemzeti pa csoportja a d kozás a késő misszumos ma számára erről münikét adtál

1. A nemz vesznek részt
2. A mand jelennek a pa ségek által ös harcot folytat
3. Augusz parasztpárt n összes nagyob

E határo parasztpárt k vettek részt ülésén. Ugyan a kisebbségi b tagja. A kis vettek részt a Vasárnap de egyre sürűbbe autók és foga res, vagy pé öltözött urak és szenátorok a parlament f meredeken em díszőrséget.

Bár a vá nyomát nem száz főnyi kö rak jutni a k magasabb pro mert a házna kiosztotta az san a megnyit összes perman érvényességét és csupán a h speciális jegy mentbe.

Délelőtt 1 házában Te I kormány, a k máciái kar, a magasabb tisz Féltilenké gyűltek össze zatok zsufolva lyokban is m képviselők és nagy érdeklöd párt távolma nem tulajdoni annál kevésbé távolmaradás aki a gyöngél beszédet fel f

Pontban t Bratianu Jone friss és megle elnök után h akit élénk sz ragyogóbb az miniszternek, aki teljesen a A miniszterek alakban elhely

A kamarában enyhe ellenzéki vita mellett sorra igazolják a mandátumokat

Küszöbön van a liberálistpárt és a nemzeti parasztpárt megegyezése? Az ellenzék tüntetően távol maradt az ünnepélyes megnyitó üléstől. A nemzeti parasztpárt a parlamenti aktivitás mellett döntött

(Bucuresti-Bukarest, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombat estig a főváros politikai körei még teljes bizonytalanságban voltak afelől, hogy mit hoz a holnapi nap, mi fog történni a vasárnapi parlamenti megnyitón. Az érdeklődés egyetlen kérdés körül koncentráldott: résztvesz-e a törvényhozó testületek munkájában a parlament egyetlen román ellenzéki pártja, vagy sem. A nemzeti parasztpárt vezérkara két nap óta szakadatlanul tárgyal erről a kérdéssel, de végleges elhatározásra még szombat délig nem jutott. Szombat délután öt órakor tilt össze a nemzeti parasztpárt vezetősége és parlamenti csoportja a döntő tanácskozásra. Ez a tanácskozás a késő esti órákig tartott. A párt kompromisszumos magatartást határozott el. A sajtó számára erről a határozatról a következő kommunikék adták ki:

1. A nemzeti parasztpárt képviselői nem vesznek részt a parlament megnyitóján.
2. A mandátumok igazolásánál azonban megjelennek a parlamentben és a különböző bizottságok által összegyűjtött adatok alapján heves harcot folytatnak a kormány ellen.
3. Augusztusban és szeptemberben a nemzeti parasztpárt népgyűléseket rendez az ország összes nagyobb városaiban.

Ellenzék nélkül

E határozatnak megfelelően a nemzeti parasztpárt képviselői és szenátor-tagjai nem vettek részt a parlament ünnepélyes megnyitóján. Ugyancsak hiányzott a megnyitó ülésről a kisebbségi blokk legtöbb képviselője és szenátor-tagja. A kisebbségek közül alig egy-ketten vettek részt az ünnepélyes megnyitón.

Vasárnap délelőtt valamivel tizenegy óra előtt egyre sűrűbben tüntek fel Bukarest főútvonalain autók és fogatok, amelyekben frakkos, cilindres, vagy pedig diplomáciai díszgyenruhába öltözött urak ültek. Az új liberális képviselők és szenátorok tették meg az első boldog utat a parlament felé. A kamara feljáratához vezető meredeken emelkedő útvonalon csendőrök állanak diszorséget.

Bár a városban az érdeklődésnek semmi nyomát nem látni, a kamara előtt mégis több száz főnyi közönség gyűl össze, akik be akarják jutni a karzatokra. Most azonban a legmagasabb protekcióval sem lehet jegyet kapni, mert a háznagyi hivatal már szombat délig kiosztotta az összes jegyeket, amelyek speciálisan a megnyitó ülésre voltak érvényesek. Az összes permanens jegyek, még az újságírói jegyek érvényességét is felfüggesztették erre az ülésre és csupán a háznagyi hivatal által kiállított speciális jegyekkel lehetett bejutni a parlamentbe.

Az ünnepélyes megnyitás

Délelőtt 11 órakor a patriarcha székesegyházában Te Deum volt, amelyen résztvettek a kormány, a képviselők, a szenátorok, a diplomáciai kar, a semmitörzsek, az akadémia, a legmagasabb tisztikar és más előkelőségek.

Féltizenkét órakor a kamara üléstermében gyűltek össze a törvényhozás új tagjai. A karzatok zsúfolva vannak s a diplomáciai páholyokban is minden hely el van foglalva. A képviselők és szenátorok a várakozás ideje alatt nagy érdeklődéssel tárgyalják a nemzeti parasztpárt távolmaradását. A liberálisok általában nem tulajdonítanak nagy jelentőséget ennek, annál kevésbé, mert tudják, hogy ez a tüntető távolmaradás csupán Bratianu személyéről szól, aki a gyöngéledő uralkodó helyett a trónbeszédet fel fogja olvasni.

Pontban tizenkét órakor bevonul a kormány Bratianu Jonellel az élén. A miniszterek arca friss és megelégedett. Közvetlenül a miniszterelnök után halad Titulescu külügyminiszter, akit élénk szimpátiával üdvözölnék. A legnagyobb az arca Stelian Popescu igazságügyminiszternek, az „Universul” főszerkesztőjének, aki teljesen a helyzet magaslatán érzi magát. A miniszterek elfoglalják a helyeiket a félkör alakban elhelyezett miniszteri padosorban. Bra-

tianu Jonel nyomban felmegy a szószékre és erőteljes hangon olvassa fel a következő trónbeszédet:

A trónbeszéd

— Öfelsége a király nevében (Élénk taps, éljenzés és óváció.)

Szenátor Urak! Képviselő Urak!

A törvényhozó testületek felosztása következtében az ország feladata volt véleményem szerint mondani. Boldog vagyok, hogy ennek a törvényhozásnak kezdetén megállapíthatom, hogy Önök, akiket a választók bizalma választott meg, új munkaerőt fognak kifejteni egész Románia konszolidációjára és megszervezésére érdekében. Nem kételkedem abban, hogy ebben a munkában legmélyebb hazaszeretetük és a testvériesülés érzése hatja át Önöket, biztosítva drága Romániánk jövőjét, amelynek életemet szenteltem.

Mély szomorúsággal tölt el, hogy egészségi állapotom még nem engedi meg, hogy Önök között legyek ennek a rendkívüli ülésnek a megnyitóján, amelyben feladatuk lesz a megalkulás törvényes formáinak teljesítése és néhány sürgős jellegű törvényjavaslat megvizsgálása, míg törvényhozó munkájuk további feladatai az őszi, rendes ülésükben kerülnek majd sorra.

Kérem a Mindenhatót, áldja meg az Önök munkáját!

A törvényhozó testületek rendkívüli ülését megnyitottnak nyilvánítom.

Ferdinand m. p.

A trónbeszéd egyes részeit lelkes taps kísérte, a beszéd befejeztével pedig percekig tartó óvációval éltették a királyt.

Bratescu Voinesti korelnök megy ezután

Normális parlamenti viszony fejlődik ki a kormány és az ellenzék között

Bukarest, július 18. A kamara ma délutáni ülésén Saveanu elnököl. A miniszterek közül Duca, Bratianu Vintila, dr. Lupu, Stelian Popescu, Inculetz és Cipianu vannak jelen.

Ezután a szekciók betérjéztették azokat a választási dossziékat, amelyeknek megvizsgálását már befejezték. Az első szekció verifikálta a kolozs, szatmár és valcea-megyei választási iratokat. A második szekció a háromszék-, hotin-, naszód- és szebenmegyei dossziékat fogadta el, az ötödik szekció a Szörény-, Csik-, Dambovitza-, Campulung-, Vasului-, Lapusna-, Covurlui-megyék mandátumainak iratait találta rendben.

Sorra igazolják a mandátumokat

A kamara erre megkezdte az igazolási vitát. Elsőnek Udvarhelyvármegye került sorra. Dr. Roman nemzeti parasztpárti az első szónok, aki kifejti, hogy a választások szabadságát súlyosan megsértették és követeli annak megsemmisítését.

Willer József dr. magyarpárti szintén a megsemmisítés mellett szól fel, mert a magyarság bizalmait és delegátusait nem engedték szabadon mozogni.

Tanasescu liberális cáfolja az előtte szólók állításait és kéri a mandátumok igazolását. A kamara igazolja az udvarhelymegyei mandátumokat.

Ezután vita nélkül igazolták a ramnikul-sarat-megyei választást, majd Csernovitzmegye következték sorra.

P. Ioanitescu nemzeti parasztpárti kétségbevonja a választás normális lefolyását és megsemmisítést követel.

Marcu liberális viszonváddal áll elő. Kijelenti, hogy a választás teljesen szabad volt, sőt Carcalia ellenzéki jelölt bolsevista propagandát üzött.

A csernovitzi mandátumot igazolják. Ezután Dolj megye következett, amelynél Potarca Virgil volt az ellenzék szónoka, aki

az elnöki székbe és jelenti, hogy a parlament két háza ma délután 3 órakor tartja első ülését. A megnyitó ünnepség ezzel véget ért.

A nemzeti parasztpárt nem vesz részt a szekciókban

A parlament egyébként három órakor újra ülésre ült össze. Ezen az ülésen megválasztották a korelnököket: A szenátus korelnöke Nicoliescu lett, aki már tavaly is hasonló minőségben fungált. A kamara korelnöke Saveanu volt egészségügyi miniszter.

Az egyes bizottságok is megkezdtek munkájukat. A többek között sor kerül már a mandátumok igazolására is.

A parlament legközelebbi ülését ma, hétfőn délután három órakor tartja.

Délután három órakor Saveanu korelnök megnyitotta a kamara első ülését Duca, Bratianu Vintila és dr. Lupu miniszterek jelenlétében. Erdemleges ülés nem volt, mert a megnyitás után a képviselők azonnal a szekcióba vonultak a választási dossziék megvizsgálására. A nemzeti parasztpárt megjelent ugyan a kamarában, de a szekciókba nem ment bele. A mai napon folytatják a választási iratok felülvizsgálását és azután megkezdődik az igazolási vita.

A szenátus első rendes ülése

A szenátus tegnap délutáni ülésén Niculescu választották meg korelnökké, majd négy szekciót alakított a mandátumok felülvizsgálására. Az öregek tanácsa ma este is tartott egy ülést, amelyen jogszerinti szenátorokká nyilvánították Rakovita egyetemi tanárt, a román akadémia elnökét és Orleanu volt kamarai elnököt, aki tíz törvényhozási időszakon át tagja volt a parlamentnek. Ezután megkezdtek a mandátumok igazolását. A bizottság javasolta, hogy Bohatier szatmári nemzetipárti szenátor mandátumát semmisítsék meg, mert városi főügyész volt és nem mondott le állásáról a törvényben megállapított öt nappal a választások előtt. A szenátus az igazoló bizottság javaslatát elvetette, Bohatier mandátumát megerősítette. A többi mandátumokat minden vita nélkül validálta. Niculescu elnök ezután közölte, hogy a szenátus megalakult és hétfői ülésén fogja megválasztani a tisztikart.

előadja, hogy az ellenzék jelöltjeit letartóztatták és még Jorgát sem engedték szabadon mozogni. Számos visszaélést tár a parlament elé. Általában az ülés nyugodt atmoszférában folyik. A kormány és az ellenzék között normális parlamenti viszony látszik kifejlődni. Az ellenzék feltűnően enyhe obstrukciójából azt a következtetést vonják le, hogy a kormány és a nemzeti parasztpárt megegyezése küszöbön áll.

Megválasztják a szenátus tisztikarát

A szenátus ülését Disescu korelnök nyitotta meg, majd felhívta a szenátorokat, válasszák meg a szenátus új elnökét. A kormány Nicoliescut ajánlotta, akit 150 szavazattal meg is választottak.

Niculaescu köszönetet mond az iránta megnyilvánult bizalomért, majd elrendeli a szavazást az alelnöki állásokra, amelynek eredménye szerint megválasztottak: Toni Iliescu, Purcareanu, Arjareanu, Constantin Toma, dr. Zigre, Ioan Costin.

Policrat a kormánypárt, Lepadatu a kormány nevében üdvözli Nicoliescut, majd Toni Iliescu mond köszönetet a megválasztott tisztikar nevében.

Még egy napig

Faust

az Opera-Filmszínházban
A leggrandiózusabb film.
Tegyük félre a sétalást és mulatást
És ne mulasszuk el azt az alkalmat,
Hogy ezt a költői nagy filmet
Megnézzük.

Előadások fél 6, fél 8 és fél 10 órakor.

Pillanattfelvételek a krízis városából

Az alábbi cikket Dr. Szőnyi Géza, az erdélyi Keren Hajszód vezetője írta az Uj Keletnek. Dr. Szőnyi jelenleg többhetes tanulmányuton van Palesztinában. A cikk június 10-én íródott, tehát két nappal a palesztinai földrengés előtt.

Tengeri utunk negyedik napján csendesen siklik a karsu, fehértestű „Asia” a jaffai partok felé az egyik árbocra a francia lobogó alá felhúzták a kék-fehér zászlót is. A hajó népe, amelynek reggeli 7 órára jelezték a kikötést, már a kora hajnali órákban a fedélzeten sűrűforog. Különösen a harmadik és negyedik osztály utasai készülődnek lázasan a partraszállásra. A főleg amerikai turistákat hozó első osztály kajútjai lassan és később ébrednek. De már az egész hajón érezni az ideges vibrálást, egy különös láz ez, amely mindenkit elfog Erec Jiszráél partjainak láttára, még azokat is, akik már otthon vannak Palesztinában, vagy több-izben látogatták meg az országot. Nyolc óra után néhány perccel feltűnik a láthatáron egy szürke sáv, Palesztina partja. Gyorsan bontakozik ki a hegyszínek épült Jaffa és a tőle balra elterülő Tel-Aviv.

Alig ereszti le hajónk vasmacskaít, máris körülkapják az arab bárkások és macskaügyes-séggel a fedélzeten teremnek. Megjelenik a hajón a kikötő-rendőrség, az orvosi bizottság és kezdetét veszi az utlevél-vizsgálat. A bizottság vezetője Bezael Caudrilov kapitány, tagjai mind zsidó hivatalnokok, közöttük a cionista executive két megbízottja. Minden utast héberül szólítanak meg, de mindenki beszélhet anyanyelvén. Szigorú, alapos, de udvarias a revizor. A hajó leszálló 140 utasával 2 óra alatt megtörtént a kontroll. Mindenki rendben vannak az iratai. A bárkason gyorsan és biztosan szállítják az utast és podgyaszt a partra. A vámvizsgálat gyors és sima. Az elsőosztályú utasok hamar szétszélednek, a többiek a karanténba kerülnek.

A formalitások elintézése után a déli órákban már repít az autó Tel-Aviv felé. A zegzugos jaffai utcákból, a széles palotasorokból szégyelgett utcákon fogadnak. Erdeklődéssel nézzük a „betegnek” mondott város életét. Az utcákon a tűző nap dacára nagy a sürgős-forogás. A krízist legjobban az építkezés majdnem teljes szünetelése és a sok kiadó lakás mutatja. Sokan, a gyengék, a frontra a balmatlanok közül elhagyták a várost. De helyettük újak jönnek. Akik ittmaradtak, leredukálták igényeiket és szívesen dolgoznak, bizakodó kitartással. Különösen a munkásság fegyelme és fitatása bámulatos. A munkanélküliek száma mintegy 4000, de sehol a nyomor, a lerongyolódottság nyoma. Mindenütt rend és bizalom.

Most ülésezik itt a palesztinai munkásszervezet 3-ik konferenciájára. Ez a szer vezet 24.000 szervezett munkást számlál soraiban. A megnyitó ülésen 8000 ember vett részt a Bet-Amban és ezren voltak kénytelenek hely hiánya miatt távozni. A súlyos helyzet dacára a magas nivóju tárgyalás menete teljesen nyugodt. Hiába igyekeznek a kisszámú „mopszimok” terrorizálni a tömeget és a tárgyalásoknak nekik tetsző irányt adni, a munkásság fegyelmeként, nem enged magát a kijelölt utról eltéríteni. A nyolcnapos tanácskozások napirendjén tulnyomólag gazdasági kérdések szerepelnek, amelyeknek referensei a palesztinai munkásság legkiválóbb vezetői Arlosnoff, Sprinzak, Ben Jar, Ben Gurion, stb. Pénteken délután 3 órakor a vállalatlanok kikiáltott munkásság, a közelgő szombatra való tekintettel, minden külső kényszer nélkül felfüggeszti tanácskozásait vasárnap délelőttig.

A péntek este és a szombat, a galutban elhangzó sok gáncs és kritika dacára felemelő Tel-Avivban. Az esti órákban mintegy varázs-ütésre megáll a liktető élet. Kocsik, autók és autóbuszok eltűnnek, minden gázos kioszk bezárt. A házak ablakain keresztül szűrődik a péntek esti gyertyák fénye. A vacsora utáni órákban felejtethetetlen kép tárul a tengerparton az ember elé. Sűrű sorokban hullámszik az ünneplőbe öltözött város apraja nagyja a strandra. A több kilométer hosszú gyönyörű strandon ezren és ezren élvezik a péntek estét, a szabadságot...

Szombaton ünnepi csend mindenütt, délután és este a népszerű és tudományos előadások példátlan sokaságában válogathat az ember. A Bet Amban dr. Dizengoff és dr. Mossinson, a Herzl-gimnázium igazgatója számolnak be a néhány hét előtt Berlinben megtartott népkisebbségi ligák kongresszusáról. A rekkenő hőség dacára, tömött sorokban özőnlük a hallgatóság már a kora délutáni órákban. Félhat órakor a Sulamith-zene-konzervatórium nagy koncerttermében az Oneg Sabbath társaság tartja szombati összejövetelét. Bialik tart klasz-szikus héber nyelven háromórás előadást, oly színvonalon, amelyet a kulturországok metropolisaiban is ritkán hall az ember. A zsufolt terembe csak összeköttetés révén szerzett belépő-jeggyel lehet bejutni. A hosszú asztaloknál ott

látjuk Tel-Aviv szellemi életének elitjét, európai híri írók, költők, művészek. De ott látjuk a város minden rétegének képviselőit. Szombat végén egy kitünő hangú kántor havdolet mond és chaszid énekek éneklése közepette oszlik szét a társaság.

Az utcákon már megindult az élet, az üzletek egymásután kinyitnak és a forgalom nöttönő. Az ember azt hinné, hogy ennek a városnak, amely nagy gazdasági nehézségekkel küzd, nem 40, hanem 200.000 lakosa van.

A szombatot vigság zárja be. Telve a szép strandkaszinó, az Opera-klub, a kiállítási park. Mindenütt jókedv és készülődés a hétköznapi gondjaira. Csodás egy város, felejtethetetlen emlékeket ír be az ember lelkébe.

Általános sztrájk fenyeget Lengyelországban

A lengyel kormány rideg magatartása miatt elrendelték az országos vasútsztrájkot

(Varsó, jul. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lengyel sejmnek váratlanul történt berekesztése miatt támadt izgalmakat újabb súlyos események előrevetett aggodalma váltotta fel. A lakosság körében nagy az izgalom, mert vasútsztrájkot tartanak, amely a mai viszonyok között könnyen általános sztrájkká fajulhat. Ma délután konferencia volt a vasutügyi minisztériumban, amely alkalomból a vasútsztrájk delegátusai előterjesztették a vasutasok követeléseit. A konferencián azonban nincs konfliktus támadt.

A miniszter ridegen visszautasította a vasutasok követeléseit,

mire a küldöttség elkeseredetten távozott. A küldöttség által előterjesztett kívánások

rideg visszautasítása óriási elégtelenséget keltett vasútsztrájk vezetőségében, amely elhatározta, hogy valamennyi vasuti munkást figyelmeztetni fogja, hogy készüljön a kormány elleni harcra. A vasútsztrájk ezt a határozatát a szocialista párt hivatalos lapja közzétette, mire a lapot elkobozták. Egy órával később megjelent a lap második kiadása, amelyben szintén benne volt a vasútsztrájk határozata.

A rendőrség a lapot újra elkobozta.

A párt elnöksége erre elhatározta, hogy a kormánnyal szemben a legélesebb álláspontra helyezkedik és elrendeli az egész országra kiterjedően a vasútsztrájkot, szükség esetén pedig az általános sztrájkot is.

Tulbure bánffyhungyadi tanító éjjel 11 órakor revolverrel befört egy özvegyasszony lakásába »bolseviki«-vadászatra

Kétszer utána lött a főmeg közé menekülő fiatalembernek, de a csendőrök láttára elhajtotta a fegyverét

(Huedin—Bánffyhungyad, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tulbure Joan körülbelül egy évvel ezelőtt került valamelyik közeli faluból a bánffyhungyadi állami elemi iskolához tanítói minőségben. Köztudomású lett róla, hogy nagy antiszemita és ezen érzelmeit főként a gondjaira bízott zsidó iskolásgyermekeken mutatta ki. Vasárnap este azután olyan cselekedetre ragadtatta magát elvakultságában Tulbure állami tanító, amelynek az ügyészségen lesz folytatása.

Özvegy Friedmann Mórénál hat hónapja lakik egy 16 éves dési kereskedőtanonc, aki Heilprin József fűszerüzletében dolgozik. A fiatalember vasárnap este, bőjt után épen vacsoránál ült a család körében, amikor úgy

féltilzenegy óra tájban nagy robajjal valaki felszakította az ajtót.

Friedmanné és hat apró gyermeke halálra rémülve látta, hogy az ajtóban egy magából kikelt arcú férfi áll és revolvert szorongott a kezében. Tulbure Joan tanító volt a különös látogató, aki fenyegető hangon kiáltott rá a megijedt asszonyra:

— Hol az a bolseviki?
A revolverrel hadonászó, vérbenforgó szemű ember láttára Friedmanné egyik gyermeke elájult, a többiek pedig sikoltozni kezdtek

és segítségért kiabáltak. A magáról megfeledkezett tanító azonban semmivel sem törődve, egyenesen a 16 éves fiúnak rontott és mellének szegzett revolverrel rászólt:

— Igazold magad, te bolseviki!

De a fiatalember nem ijedt meg és megtagadta az igazolást, majd amikor a tanító veszedelmes magatartást kezdett tanusítani, egy adott pillanatban kirohant a szobából. A sikoltozásra és lármára időközben a járőkelők összehűsültek a ház előtt, ahová megérkeztek Friedmanné rokonai is. Az üldözött fiatalember berohant a tömegbe, amikor váratlanul

két revolverdörrenés hangzott el.

Tulbure Joan lött a fiu után. Szerencsére azonban a golyók senkiben sem tettek kárt.

Friedmanné egyik rokona már előzőleg elfutott a csendőrségre, ahonnan két járőrt küldtek ki a lövöldöző tanító lefegyverzésére. Erre azonban nem volt szükség, mert

a csendőrök láttára Tulbure a fegyvert elhajtotta.

A csendőrök csak hosszas keresés után akadtak rá a revolverre a szomszéd ház udvarán. A bűnjelt Tulbureval együtt bevitték a csendőrségre, de kihallgatása után a tanítót elengedték.

Az eset óriási izgalmat és felháborodást keltett Bánffyhungyadon. Értesülésünk szerint a Friedmann-család úgy az ügyészségen, mint az illetékes tanügyi hatóságoknál feljelentést tesz a lövöldöző tanító ellen.

Nerva Szanatórium

Cluj, Strada Regală (Majális-u) 12/a

modern nagy

vizgyógyintézetében

állandóan minden fajta gyógyfürdő kapható.
Jód, kén, iszap, szén-cavas és villany-fürdő-kurák. Nyitva egész nap.

★

Telefon: 600

Papir gyári raktár LEPAGE papirososztály, Kvár. Ajánlattal készséggel szolgál.

Uj Kelet a dóság n...
szerekesztik:
Felső szerk...
az Uj Kelet d...
megjeld...

— Javu restből jele...
mációink sz...
érezhetően...

— A gő kezett. Buk...
pár Olaszor...
Színájába ut...
tartózkodik.
Kónstancába
meg.

— Jorg restből jele...
sága tegnap...
Jorga isme...
jelentette, l...
közölg a...
nem változo...
közölte, hog...
propaganda

— Föla Vasárnap dé...
Jánosnak, a...
mények köz...
emlékét. Az...
Jugoszláviá...
is. A sir kö...
barátai, mu...
ujságíró szer...
ujságírók ne...
mélyen átér...
emlyen a hal...
beszéd után...
kollégák ne...
mig Peredy...
viseletében...
nepélyesség...
által előadó...
fekete márv...
felirással. A...
készítette n...

— Bü vásárhelyi...
üdvözölte d...
tet szenató...
hitközségi...
örömenek a...
nátorrá vál...
fejezést, h...
anegalapozá...
érdemei va...
viselni. Dr...
sát kérte a...
Albert meg...
kijelentette...
a jövőben...
Nem kere...
nem is tér...
szólítják.

— A ben. A k...
központi b...
ben begyű...
zsidóságot...
Felhivatna...
összes csop...
nyujtsák b...
fizető aláír...
beérkező...
körülménye...
delegátusvá

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— **Javult az uralkodó állapota.** Bukarestből jelenti a Rador: Megbízható információink szerint **Ófelsége a király állapota érezhetően javult és étvágya visszatért.**

— **A görög királyi pár Szinajába érkezett.** Bukarestből jelelik: A volt görög királyi pár Olaszországból visszaérkezett Romániába és Szinajába utazott, ahol Mária jugoszláv királyné is tartózkodik. Elena hercegnő Mihály trónörökösrel Konstancába utazott és a masajai kastélyban szállt meg.

— **Jorga propagandautra indul.** Bukarestből jelenti: A Jorga-párt végrehajtóbizottsága tegnap ülést tartott Valeni de Munteban. Jorga ismertette a politikai helyzetet és kijelentette, hogy a január 4-i aktusra vonatkozólag a parlamentben elfoglalt álláspontja nem változott. Megcáfolta a fuzió híreit, majd közölte, hogy augusztusban Erdélybe utazik propagandautra.

— **Fölvavatták Székely János siremlékét.** Vasárnap délelőtt féltizenkettőkor avatták Székely Jánosnak, a közel két évvel ezelőtt tragikus körülmények között elhunyt kolozsvári újságírónak siremlékét. Az avatásra ideértek a megboldogult Jugoszláviában élő szülei, fivére és fiatal özvegye is. A sir körül állottak ezenkívül Székely János barátai, munkások és újságírók, közöttük a román újságíró szervezet néhány kiválósága. A főszerepet a nagyváradi újságírók képviselőiben tartott emlékbeszédet. A felavatás ünnepélyességét nagyban emelte a Gutenberg-dalárda által előadott két Beethoven gyászadal. A sarkos feketé márványból való, egyszerű héber és magyar felirással. A követ a Bauer, Nagy és Németi cég készítette művészi ízléssel.

— **Bürger Albert ünneplése.** A marosvásárhelyi izraelita hitközség küldöttsége tegnap üdvözölte díszelnökét, **horoszkraói Bürger Albert** tet szenátorra választása alkalmából. Rottmann Mór hitközségi elnök lelkes szavakban adott kifejezést örömeinek afelől, hogy a hitközség díszelnökét szenátorra választották és azon reményének adott kifejezést, hogy az új szenátor, akinek a hitközség megalapozása és felvirágoztatása körül hervadhatatlan érdemei vannak, a zsidóság érdekeit is szíven fogja viselni. Dr. Löwy Ferenc főbbi az Isten áldását kérte az új szenátorra és működésére. Bürger Albert megrögzöttan köszönte meg az ünneplést és kijelentette, hogy népének és felekezetének javára a jövőben is töle telhetőleg közre fog működni. Nem kereste e díszes állást, de úgy érezte, hogy nem is térhet ki előle, ha a köz javára munkára szólítják.

— **A kongresszusi választások Erdélyben.** A kongresszusi választásokat intéző londoni központi bizottság Erdély részére az elmúlt két évben begyűjtött sékelek alapján az erdélyi cionista zsidóságot öt delegátus kiküldésére jogosította föl. Felhívatnak ennél fogva a Zsidó Nemzeti Szövetség összes csoportjai, hogy július 24-ikéig okvetlenül nyújtsák be a jelölő listákat, amelyeken száz sékelnyitót aláírásával öt delegátust jelöljenek. Később beérkező jelöléseket a kisintézőbizottság semmi körülmények között nem fog figyelembe venni. A delegátusválasztások országsszerte július 31-én lesznek.

Julius 29-ikén tárgyalja a kolozsvári törvényszék Schultzé Erich és Mischnajevszky dr. bünperét

Elkészült a vádirat a szédelgő német dollárkölcson-közvetítő ellen

(Cluj-Kolozsvár, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár dollárkölcsonének hírhedt közvetítője, a szélhámosság, csalás, okirathamítás miatt letartóztatott és Németországból különböző szédelgésekért körözött Schultzé Christian Erich bünügyében Dragusan vizsgálóbíró az elmúlt héten befejezte a vizsgálatot. Hét hónapot vett igénybe Schultzé végenélküli bünlajstromának összeállítása és a vádirat nem kevesebb, mint

35 sűrű gépen irt oldalon foglalja össze mindazt, amit a szöke „bankvezér“ kölcsonközvetítés címén művelt.

A vádirat elkészülte után Ilea dr. királyi ügyészhez kerültek az akták, aki elkészítette a vádáláhelyezési indítványt és a kolozsvári törvényszék soron kívül július 29-ére tűzte ki Schultzé bünperének tárgyalását.

A tárgyalás — amely elé hatalmas érdeklődéssel tekintenek az egész országban — a törvényszék III. büntetőszekciójára előtt fog lezajlani és előreláthatólag több napot vesz igénybe. Tanuként több jelentős politikai és

gazdasági vezető van a tárgyalásra beidézve, így többek között dr. Octavian Pric, a képviselőház volt alelnöke, Vasile Osvada, Kolozsvár volt polgármestere, dr. Calutiu Martian, volt prefektus, Aurel Esca bankigazgató és még számosan mások, akik összekötésbe kerültek a szemfényvesztő ügyességgel dolgozó szélhámossal.

Schultzé többrendbeli csalással, szélhámossággal, okirathamítással vádolja meg az ügyész.

Az ítélet kitöltése után Schultzé azonnal kiadják Németországnak, ahol a bankára értékpapirhamítás miatt kétévi fogház kitöltése vár. Ugyancsak ezalkalommal tárgyalja a törvényszék dr. Mischnajevszky Immanuel ügyét is, aki tudvalevőleg Schultzé romániai útját egyengette. Mischnajevszky dr. tagadja, hogy Schultzé előéletéről tudomása lett volna és a bankár által előmutatott hamis akták őt is megtévesztették. A tárgyalás mindenestre világosságot fog deríteni Mischnajevszky dr. szerepére is. A tanácsnak, amely a szenzációs bünügyet tárgyalni fogja, dr. Dunca törvényszéki bíró az elnöke.

— **Ujabb 12 éhségstrájkoló munkást helyeztek szabadlábra.** Terpu ezredes, a kolozsvári hadbíró első királyi biztosának rendeletére a választások alkalmával letartóztatott munkások közül ma délelőtt ismét szabadlábrahelyeztek tizenkettőt. A letartóztatottak részint a nagyváradi, részint a szatmári dolgozók jelöltjeiből és bizalmiférfaiból rekrutálódtak és 14 napja folytattak éhségstrájkot a kolozsvári hadbíró börtönében, majd a katonai kórházban. Vasárnap délelőtt szabadlábra helyezték Dán Istvánt, a famunkások szövetségének kolozsvári titkárát, Kőműves Samuét és Kahana Mózesét. Ezek mindhárom kolozsváriak: Dán egy gyújtóhangu röpirat szerkesztésével, Kahanánét a sokszorosítással és Kőművesét terjesztéssel vádolták meg. A hadbírósnak a szabadlábrahelyezések után még öt nagybányai és öt szatmári munkás foglya van, akik ugyancsak a választásokból kifolyólag kerültek a hadbíró börtönébe. A szatmáriak tizenhetedik napja folytatnak éhségstrájkot, hogy szabadlábrahelyezést kérészközöljék. Erejük már folytán van és ma délelőtt a katonai kórházba szállították át őket.

A aranyeres vezmést, viszketést, nedvezést csak a **HAEMORSAN színtet,** mert az nemcsak a következményt, hanem az okot is meggyógyítja

— **Haláragazolt az autó egy beszercei kisgyermekét.** A kolozsvári klinikára két nap előtt szállították Rosenfeld Ferenc beszercei származású 6 esztendő kisfiút, aki egy autó kerekei alá került és súlyos belső sérüléseket szenvedett. A szerencátlenül járt gyermeket megoperálták, de a műteti beavatkozás már nem segített: a gyermek tegnap kisenvedett a kórház betegágyán.

— **Megalakult az Erdélyi és Bánati Gyógyszerészek Szindikátusa.** Tegnap délután tartotta meg alakulóülését a gyógyszerészek szövetségének hivatalos helységében az Erdélyi és Bánati Gyógyszerészek Szindikátusa. A szindikátus célja gyógyszeres beszerzésének megkönnyítése és lerakatok szervezése. A szindikátus elnökévé Murgau gyógyszerész, volt prefektust, gyógyszerészeti felügyelőt választották meg, ügyvezető alelnök Mózes Károly kolozsvári gyógyszerész lett.

Herzl-émlékünnepély.

Holnap, szerda este 9 órakor a Ke-eskedelmi és Iparkamara dísztermében rendezik meg a kolozsvári Avivák és Barissziák Herzl-émlékünnepélyüket.

— **Amerikai asszony, akinek már husz gyermeke van.** Newyorkból jelenti: A ma reggeli newyorki lapok hatalmas cikkekben számolnak be arról, hogy egy gyári munkás negyvenéves feleségének ma született meg huszadik gyermeke. Az asszony makkegészséges, friss és egyáltalán nem látszik meg rajta a bő gyermekáldás.

— **Az egész világ rendőrsége körözi a milliárdos ékszerlovajt.** Megirtuk néhány nappal ezelőtt, hogy a newyorki Carlton-szálloda egyik szobájából egy fiatal amerikai hölgy milliárdokat érő ékszereit ismeretlen tettesek ellopták. A tettesek a rendőrség véleménye szerint hajón menekültek el. Az amerikai rendőrség átiratára a világ minden rendőrsége körözi a vakmerő tolvajokat.

— **Herzl-ünnepély.** Holnap, szerda este 9 órakor rendezik meg a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében a kolozsvári Avivák és Barissziák Herzl-émlékünnepélyüket. Az estélyen, amelyet Giszkalay János prologja nyit meg, prof. dr. Eisler Mátyás főbbi tart emlékbeszédet. Az estély műsorán szerepelnek még Gottliebne Lébe Berta, Becsky Andorné, Weinstein Esztoke, Rosenberg Simon és Diamandstein Andor. Tamuz 20-án, Herzl halálának évfordulóján, minden öntudatos zsidó Herzl emlékezetének áldoz. Kolozsvár zsidósága megjelenésével kell a Herzl-estélyen tanuságot tegyen amellet, hogy immár 23 évvel vezérünk, a cionizmus megteremtőjének halála után átérzi Herzl tanításait és megemlékezik arról, aki szívét és életét áldozta fel a zsidó nép jobb jövőjéért és a zsidó állam megteremtésért.

* **Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál.** Képvisel az ország minden helyiségében.

— **Háromezer hold lesz a legnagyobb magyar hitbizomány.** Budapestről jelenti: Az „Esti Kurir“ szerint Pesthy Pál igazságügyminiszter kijelentette, hogy a hitbizományokról szóló törvényjavaslat összül a képviselőház elé kerül. A reformjavaslat szerint a hitbizományi maximum háromezer holdban lesz megállapítva. Az ezen felül megmaradt birtokrészeket felosztják az örökösök között. A törvényjavaslat arról is gondoskodni fog, hogy a hitbizomány alapítása a jövőben lehetetlen legyen.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltség, bélizgalmat, gyomorégést, oldalszurást, meliszorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József“ keserűvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a Ferenc József viz remek természetalkotta hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A földrengés nem tett kárt Palesztina iparában

Sok műemlék is elpusztult a palesztinai földrengés következtében. Jeruzsálemben a kár 250.000 font sterling

(Jeruzsálem, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hivatalos jelentés szerint a palesztinai földrengésnek újabb áldozatai vannak azok sorából, akik életveszélyes sebekkel kerültek a különböző kórházakba. Ezek túlnyomó részben arabok.

Mint már említettük, a földrengés legtöbb emberáldozatot Transzjordániában a Jabbok-folyam mentén fekvő Ammanban követelte. Már az első földlökéskor az angol tisztviselők számára épített házak úgy omlottak össze, mint a gyermekjátékok. Leírhatatlan volt az a pánik, ami az arab lakosságot elfogta, amikor az új mecsét és mindjárt rá az angol repülőiskola épülete kártyavárként dült össze. Maan városa egyetlen kőhalom. A házaknak egyáltalában nyoma sem maradt, azonban Transzjordánia sík területén, ahol majdnem kizárólag beduinok laknak, a földrengés semmilyen kárt nem okozott. Jeruzsálemben sok műemlék pusztult el a katasztrófa következtében. A kormányzósági palota mellett épült kápolna keleti szárnya teljesen tönkrement és többek között egy híres

festmény, amely az egykori német császárt bibliai öltözékben ábrázolja, annyira megrongálódott, hogy aligha lehet majd restaurálni. Újabb becslések szerint Jeruzsálemben az anyagi kár 250 ezer font sterling. Meg lehetett állapítani különösen a héber egyetem kémiai intézetének épületén, hogy a régi arab építkezés sokkal gyöngébb és kevésbé ellentállóbb, mint az európai. Míg ugyanis a Fodor biokémikus vezetése alatt álló kémiai intézet, amelyet arab architektónikus érdekessége miatt nem akartak átépíteni, teljesen összeomlott, addig az egyetemnek európai módszerekkel épített részei csupán jelentéktelenül sérültek meg.

Meg lehet állapítani továbbá azt is, hogy a katasztrófa nem érintette sem Palesztina iparát, sem pedig kolonizációját. Az európai kolóniákat szintén érintetlenül hagyta a földrengés. Mindössze három-négy, főleg arab város szenvedett alatta. Tel-Avivban és Safetben jelentéktelenül sérültek meg a házak, ellenben Tibériásban 12 ház omlott be és néhányan megsérültek.

Hogyan oldják meg a lakáskérdést Délafrikában? Capetownból jelentik: Fokvárosban az utóbbi időben igen nagy a lakásínség. A délafrikai hatóságok azonban a lakásínséget nem a lakberek felszabadítása útján akarják megoldani és enyhíteni, hanem egészen más eredeti tervet dolgoztak most ki. Lehetővé teszik kishivatalnokoknak és munkásoknak, hogy családi házakat építsenek maguknak. Hogy minél nagyobb tömegben építkezzenek, a kormány igen kedvező feltételeket szabott. Aki építkezni akar, ingyen kapja a földet és az összes anyagokat. Miután a házat felépítette és beköltözött, havonta egy fontot kell a ház és a föld árából törlesztetni az államnak. Egy négyosztós családi ház ára 150 font. Már eddig is tömegesen jelentkeztek a hivatalnokok és munkások.

A politikai helyzet bizonytalansága. A törvényhozó testületek már megkezdték munkájukat, az ország politikai életében látszólag minden visszatért a rendes kerékvágásba, a helyzet azonban még sem nevezhető véglegesen kialakultnak. Nemvárt események márc. holnapra gyökereváltást idézhetnek elő, a pártok közötti tárgyalások még mindig tartanak és nem lehet tudni, hogy mit hoz a holnap. Ebben a nagy bizonytalanságban egyetlen fix pont van, amelyre bizony támaszkodhatunk: hogy a Haggibbor kerti ünnepélye, amelyet vasárnap, július 24-én rendez meg táncestéllyel egybekötve az Ujságíróklub kerthelyiségében, valóban a jókedv és a vidámság, a gondtalan öröm találkozóhelye lesz. Az előkészületek, a mutatózó érdeklődés mindenképpen igazolják ezt a prognózist: a Haggibbor ünnepélye előreláthatólag a szezon legkiemelkedőbb eseménye lesz.

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt minden elfogadható áron árusít az **Ideal kalapszalonn** a legújabb filz kalapok óriási választékban és átmeneti Cluj, Regele Ferd. 8.

Társaságba is alig járhat az olyan ember, ki kellemetlen és csunya kéz, hónalj, vagy büzös lábizzadásban szenved. A Sudor nevű szer néhány nap alatt mindent megszüntet. 1 üveg ára 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerész Cluj.

Méternők számára műszerek, fénymásoló papírok nagy választékban. A szakirodalom minden számbavehető műve kapható **Lepage-nál, Kvár.** Még ma írjen!

A FAMILIA kenyérrel magas táperezénél fogva 25% megtakarítás érhető el

SPORT

Vasárnapi sportesemények

Az Universitatea legyőzte az AMTE-t és a középdöntőbe került. Az FTC győzelmei Bukarestben. A Haggibbor négy bajnokságot vitt el a kerületi uszóversenyen

(Cluj-Kolozsvár, jul. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Universitatea és az AMTE mérkőzéséből — mint az előrelátható volt — a kolozsvárkerületi bajnokcsapat került ki győztesként. Meglepetést csupán a nagy gólarány és fölény kelt, amellyel az U. ellenfele fölött győzedelmeskedett, — azt azonban elsősorban is az AMTE váratlanul erőtlén játékában kell keresnünk. A Ferencváros, Magyarország bajnokcsapa gyönyörűen szerepelt a fővárosban és két értékes győzelmet aratott. A vasárnapi sporteseményekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Universitatea—AMTE 3:0 (1:0). Az országos bajnokság eldöntője váratlanul gyenge sportot eredményezett, mert a várt éles és elkeseredett küzdelem helyett egyoldalú játék folyt. Az U., dr. Lázár és dr. Hatiegan nélkül játszva is, állandó fölényben volt, amelyet csak ritkán váltottak fel az aradi bajnok szórványos, de veszélytelen támadásai. Miután már az első percekben több kiaknázatlan gólhelyzet maradt, az AMTE kapuja előtt, a harmincötödik percben, **Cipcigan** átadásából **Istvánffy** rugja a vezetőgólt. Helycsere után a második percben dr. **Bonciocat**, az ötödik percben pedig **Cipcigan** érnek el újabb gólokat. Az AMTE játéka családást keltett. A játékosok technikája sok kívánnivalót hagy maga után, a csatársor akcióit gólképtelenség bénítja meg. A győztes csapatban dr. **Bonciocat**, **Giurgiu I.** és **Istvánffy** játéka emelkedett ki. Az Universitatea ezzel a győzelemmel az országos bajnokság középdöntőjébe kerül, ahol ellenfele a Kinizsi lesz. A mérkőzés helyét sorshuzás fogja eldönteni Kolozsvár és Temesvár között.

Bukarest. Ferencváros—Juventus 5:0 (1:0), bíró Radules. Az első félidőben a bukaresti csapat komoly ellenállást fejt ki, az izgalmas küzdelem élvezetes s változatos gyönyörű futball eredményez. Az első félidő egyetlen gólját **Dán** lövi. Helycsere után az FTC irtózatos iramot diktál, a Juventus kifulladás és **Dán** (2), valamint **Kohut** (2) ötre szaporítják a gólok számát. A fővárosi publikumot kellemesen lepte meg a Ferencváros nívós és élvezetes játéka és meleg ünneplésben részesítette a vendégeket, akik közül elsősorban a két szélső **Kohut** és **Rázsó** pompás játéka magaslott ki.

Ferencváros—Amatőrök (Galac) 3:0 (2:0). A szombati mérkőzésen az FTC nem igen erőltette meg magát.

Aranyosgyéres. Haggibbor komb.—Sodrony-ípar 1:1 (1:1).

Nagyvárad. Türekvés—AAC 4:1 (2:0). A

lendületesen játszó nagyváradi csapat biztosan és megérdemelten győz.

Temesvár. Kinizsi—Olimpia Szatmár 6:1 (4:1). Kerületközi bajnoki döntő. A Kinizsi hat tartalékkal szerepelt. A vezető gólt az Olimpia éri el, majd Vetter és Vogel révén a Kinizsi megszerzi a vezetést. A huszonnyolcadik percben tizenegyesből Teleki rug gólt, a negyvenkettedik percben Vetter a góllövő. Helycsere után lanyhuló iram mellett Lotter és Matek állítják be a végeredményt.

Kolozsvár kerületi uszóbajnokságai. A Strandfürdő uszó medencéjében kerültek lebonyolításra a kolozsvári kerület uszóbajnokságai, amelyeken a legtöbb bajnoki számot az összes KKASE uszókkal megerősített egyetemi uszógárda vitte el. A Haggibbor uszógárdája gyönyörűen szerepelt a versenyen. Négy bajnokságot ragadott magához s bajnokságon kívüli versenyek mindegyikében győzött. Részletes eredmények a következők:

50 m-es ifjúsági hátuszás. Bajnok Szücs Sándor NTK 44 mp.

50 m-es ifj. gyors. Bajnok Deutsch U. 35-2 mp. 2. Biki U. 3. Sachs Haggibbor.

100 m-es szenior gyors. Bajnok Cziegler MSE 1 perc 18-8 mp. 2. Mancz Haggibbor.

200 m-es szenior melluszás. Bajnok Asztalos KAC 3 perc 32 másodperc 2. Kardos Haggibbor.

50 m-es hölgy gyorsuszás. Bajnok Hecht Éva Haggibbor 46 mp. 2. Hecht Duci H. 3. Rosenfeld Piri H.

50 m-es gyermekgyorsuszás. I. Singer Miksa Haggibbor 41 mp. 2. Dózsa Mihály KAC. 3. Deutsch II. Haggibbor.

100 m-es ifjúsági melluszás. Bajnok Geréb Tibor U. 1 perc 39-4 mp.

100 m-es szenior hátuszás. Bajnokok holtversenyben Asztalos KAC és Sachs Haggibbor 1 perc 35-8 mp.

50 m-es hölgy melluszás. Bajnok Hecht Éva Haggibbor 54-8 mp. 2. Rosenfeld Piri H.

3x50 m-es gyermek vegyesstafféta. 1. Haggibbor 2 perc 38-2 mp. 2. KAC.

50 m-es gyermek melluszás. Singer Haggibbor 49-6 mp.

3x50 m-es szenior vegyesstafféta. Bajnok Universitatea (Giurgiu II.—Balló I.—Giurgiu III.) 2 perc 01-2 mp.

3x50 m-es hölgy vegyesstafféta. Bajnok Haggibbor csapata Schwimm Ower.

3x100 m-es szenior gyorsstafféta. Bajnok az Universitatea csapata 4 perc 29 mp. 2. Haggibbor.

500 m-es gyorsuszás. Bajnok Cziegler MSE 8 perc 44-8 mp.

3x50 m-es ifjúsági gyorsstafféta. Bajnok az Universitatea A) csapata 1 perc 54 mp. (Országos rekord.)

Mügrás. Bajnok Hankó U.

Bajnokságot nyertek eszerint:

Az Universitatea hetet, Haggibbor négyet, KAC és MSE kettőt-kettőt, az NTK egyet. Az egész verseny szerint:

	I. hely,	II. hely,	III. hely,	pont
1. Haggibbor	7	6	3	56
2. Universitatea	7	4	3	50
3. KAC	2	6	3	31

Az aradi Hellas győzött a KAC négyes csapatversenyén. Szombaton és vasárnap került lebonyolításra a KKE pályáin a KAC négyes csapatversenye, amelyen az aradi Hellas, a NAC, a KAC és az Universitatea legjobb tennisezői vettek részt. Az eredmények a következők: Hellas—KAC 5:0, Hellas—Universitatea 5:0, Hellas—NAC 5:0, Universitatea—NAC 3:2, KAC—NAC 3:2. A KAC és az Universitatea külön versenyen döntik el a kolozsvári hegemonia kérdését.

Ez évben, az első bázei kongresszus harmincadik évfordulóján mindenki, aki zsidó ideálokért lelkesedik, adományozzon egy fát a Herzi-erdőre. Herzi Tivadar emlékének, a kongresszus megteremtőjének, ez a legméltóbb megisztelése.

Hirdessen az Uj Keletben

Kedd, 18

Hov
erd
sor

(Cluj-
sítőjatól.)
ajánló ame
a szombat
nap folyta
utúgyi szá
helyszini u
és ipari vi
bukaresti a
tolescu CF
hét folyam
Maroshévia
falva—par
gyet. Kelle
megkez
és techn

és legkésőb

Közep
mezőgazdas
földmivélet
hogy a leg
tették a ter
majdnem el
alsó folyása
előjelek szer
A közp
ujabb dönt
sében az uj
gyarazására
tározatokat
8. a) szakasz

Villa Speran
Szová

borot
b
„UNICU

Délelő
lattel lép

Egyesült Kö
Jelzalogbank

Devizák

Zürich . . . . .
Newyork . . . . .
London . . . . .
Páris . . . . .
Milano . . . . .
Prága . . . . .
Budapest . . . . .
Belgrád . . . . .
Bukarest . . . . .
Varsó . . . . .
Bécs . . . . .
Berlin . . . . .

Száz lej árf

Közgazdaság

Howard Kelley amerikai vasúti szakértő erdélyi körútjának befejezése után kerül sor az érdemleges kölcsöntárgyalásokra

Bukaresti olcsó lakások építésére kapott amerikai kölcsönajánlatot

(Cluj-Kolozsvár, július 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Howard Kelley, a vasúti kölcsönt ajánló amerikai bankártrósztr reprezentánsa, aki a szombati napot Kolozsváron töltötte, vasárnap folytatta szemleutját Nagyváradra. A vasúti szakférfi, aki ezuttal hatodikban tesz helyszíni utazásokat az ország vasútvonalainak és ipari vidékeinek alapos megtekintésére, Savu-bukaresti amerikai követségi titkár és J. Apostolescu CFR forgalmi aligazgató társaságában két folyamán megvizsgálja a Marosvásárhely és Maroshévíz felé vezető elágazásokat, a bafazs-falva-parajdi kisvasutat és az egész Olt-völgyet. Kelley ezzel be is fejezi utazásait és megkezdi az államvasutak pénzügyi és technikai adminisztrációjának tanulmányozását

Newyorkba, hogy megbízónak részletesen be számoljon romániai tapasztalatairól.

John Downey, az amerikai konzorcium pénzügyi szakértője már ezen a héten elutazik Romániából. Downey előbb Berlinbe megy és csak onnan utazik tovább Newyorkba jelentésétől végett. A román vasutak rendbehozatalára és tökéletesítésére szánt amerikai kölcsön

további sorsa Kelley és Downey beszámolójától függ.

A fantasztikus összegű vasúti kölcsön mellett a kormány most egy szerényebb, de ugyancsak nagyjelentőségű másik ajánlatot is kapott amerikai pénzemberek részéről. Egy amerikai konzorcium olcsó kislakásokat akar Bukarest külvárosában építeni. Az ajánlatot dr. Costinescu, a főváros új főpolgármestere most tanulmányozza.

Közepes lesz az ideai tengertermés. A mezőgazdasági hatóságok jelentései alapján a földművelésügyi minisztérium hivatalosan közli, hogy a legutóbbi esőzések jelentősen megjavították a tengerivetéseket, amelyeket a szárazság majdnem elpusztított. Beszarábiában és az Olt alsó folyása mentén még mindig nincs eső. Az előjelek szerint az ideai tengertermés közepes lesz.

A központi illetékügyi bizottság legújabb döntvényei. Július 16-án tartott ülésében az új illetéktörvény intézkedéseinek magyarázatára delegált bizottság a következő határozatokat hozta: A törvény 15. fejezetének 8. a) szakasza alapján nem lehet 2 százalékos

illetékekkel megtróni a kereskedelmi és iparcikkek adásvételét, ha az ügyletet levélváltással kötötték meg. A hivatalos ügynökök útján történő gabonaeladások után azonban a törvény 4. fejezetének 14. paragrafusában foglalt bélyegilletékek kivül 2 százalékos proporcionális illetéket is kell fizetni, minthogy a tulajdon jog átruházása szerződés alapján történik. Itt említjük meg, hogy a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetsége interveniált a pénzügyminiszternél az erdélyi és bánági kereskedők és iparosok üzleti könyveinek lebélyegzése körül felmerült nehézségek eliminálása érdekében.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Szibill: Farkas Lili vendégjátékával. Érdekes estéje lesz kedden a magyar színháznak. Az aradi urtársaságoknak egyik ünnepelt tagja, Farkas Lili, a kinek aradi és temesvári föllépései rendkívüli szenzációi voltak ennek a szezonnak, fog a kolozsvári közönségnek bemutatkozni a Szibill címszerepében. Neményi Lili és Tolnay Andor régi ragyogó szerepeiket fogják játszani a Szibill-ben. Rendes helyárák.

Beregi Oszkár a Bizáncban és a Czárnöben. Amerikai diadalmas turnéja után holnap Kolozsvárra érkezik a legismertebb magyar színész, a világszerte ünnepelt Beregi Oszkár. Két leghíresebb szerepét fogja nálunk eljátszani: Szerdán a Bizánc Konstantin császárt és csütörtökön a Czárnö testőrhadnagyát. Mind a két szerepet Budapestben a darabok premiérjén is Beregi Oszkár kreálta. A Bizánc Császárnőjét Poór Lili, Lalla Khalilt pedig Janovics Jenő fogja játszani. A Czárnö címszerepét szintén Poór Lili fogja játszani.

Az Andrassy-uti kabaré-társulat vendégjátéka. Ritka szenzációja lesz pénteken és szombaton a magyar színháznak. A leghíresebb budapesti kabaré-társulat, az Andrassy-uti színház egész személyzete fog két estére Kolozsvárra jönni, hogy új, itt még nem ismert egyfelvonásos darabokkal, mókákkal, magánszámokkal, tréfákkal, táncokkal szórakoztassa a közönséget. Pénteken és szombaton harsogni fog a szinkör tágas nézőtere a kacagástól.

MŰSOR:

Kedd: Szibill. (Operette-repriz, Farkas Lilly vendégjátékával, Neményi Lilivel, Tolnay Andorral, Rendes helyárákkal. Sorozatszám: 416.)

Szerda: Bizánc. (Beregi Oszkár vendégjátékával, Poór Lili és Janovics Jenő föllépésével. Sorozatszám: 417.)

Csütörtök: A czárnő. (Beregi Oszkár vendégjátékával, Poór Lili föllépésével. Sorozatszám: 418.)

Péntek: A budapesti Andrassy-uti színház teljes kabarétársulatának vendégjátéka. (Dajbukát Ilona, Bársony István, Kóváry Gyula, Herceg Jenő, Halász Anna, Fekete Pál, Csiky Viola föllépése. Mérsékelt emelt helyárákkal. Sorozatszám: 419.)

Szombat d. u. 4 órakor: Piroska és a Farkas. (Gyermek-előadás nagyon olcsó ifjúsági helyárákkal. Sorozatszám: 420.)

Szombat este fél 9 órakor: A budapesti Andrassy-uti színház teljes kabarétársulatának vendégjátéka. Teljesen más műsorral. Sorozatsz. 421.)

3 könyv:

Dr. Philipp Paneth érdekes, vonzó könyve a néhai nagy erdélyi országos főrabbi: **March Jecheskel** életéről és családjának elágazásáról a mainapokig. Egyben felöleli az egykorú erdélyi zsidóság történelmét.

Rabbenu Jecheskel

Ára füzve 175 lei, kötve 225 lei.

Leopold Hichler:

Der Sohn des Moses Mautner

Regényes történet a bécsi zsidók életéből. Ára füzve 135 lei, kötve 185 lei.

Hatvany Lajos:

Urak és Emberek

(Két kötetben.) Regény a 18-19. század magyar zsidójának életéből. — Ára 510 lei.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Szováta fürdőn a múlt évben megnyitott kintőnően beavált **שנין ארטא. uri panzio** a villa SPERANZA-ban lényeges átalakításokkal, ezidén már

junius havában megnyitott.

Elismerten elsőrangú konyha, csukkott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem.

Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné**, főrabbiné, Dicsosmartin (Dicsösztmarton)

borotva borotvaszappan borotvafenő szij borotvaecset „UNICUM“ Kun, Cluj,

UNICUM

önborotváló készülék önborotváló pengék acélárak felülmúlhatatlanok Calea Victoriei 2. szám

Tőzsde

Délelőtt a piac szilárdan indult, de később az irányzat ellanyhult. Bukarest erős árukinálattal lépett föl. A bécsi események a schilling árfolyamát nem befolyásolták.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	zárlat						
Zürich	3190—3200	—	—	49150	3205	11043	—	650	1923
Newyork	16550—16575	519 ⁵ / ₈	519 ⁵ / ₈	2554	165	57370	—	3375	—
London	805—807	252250	252250	12402	807	278550	—	16395	48550
Páris	640—650	2034	2034	—	652	2247 ¹ / ₂	—	13210	391 ¹ / ₂
Milano	900—910	2320	2322	13825	904	3120	—	1837 ¹ / ₈	543
Prága	491—493	1540	1540	—	492	169975	—	—	296 ¹ / ₄
Budapest	2890—2900	9060	9060	—	2880	—	—	58955	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	91350	—	295	100875	—	5945	176
Bukarest	—	31850	31850	15	—	349	—	20 ³ / ₈	6150
Varsó	—	58	58	—	19	6410	—	377 ⁵ / ₈	—
Bécs	2330—2340	7315	73	—	2340	8055	—	476 ¹ / ₈	—
Berlin	3930—3940	12332	12335	—	3950	13622	—	801 ¹ / ₈	—

Ezaz lej árfolyama: Zürich (zárlat) 31850, Páris 15, Budapest 349, Bécs —, Prága 206250.

A

Kadima-nyomda

csak
izléses és szép
nyomtatványt
szállít

*
Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

DR. SCHOENFELD-FÉLE RELIEF-FESTÉKEK

lerakata
Bronzok, Flitterek, Schmelz, Gyapju- és Selyem-
porok, továbbá Szeszfestékek minden színben.
Vidéki rendelések postán utánvétel mellett.
RADOS & Co. festéknagykereskedés
CLUJ, Calea Regele Ferdinand 21 szám.

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-
ajándéku. 10 zsidótár-
gyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József
regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). —
Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szent-
földön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. —
Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és
gólusz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine:	Bacharachi rabbi (75 lei helyett)	55
Fürth M.:	Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére) (75 helyett)	55
Silbermann:	Egy zsidó gyermek története (80 lei helyett).....	50

Az olcsó könyvcsoport és a három leszállított áru
könyv együttes ára 260 lej és portóköltség.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

A legelterjedtebb és legnépszerűbb
zsidó történet rendkívül olcsó áron

Heinrich Graetz:

Volkstümliche Geschichte der Juden

Halbleinb.

3 Bde

550 Lei

és portóköltség

Kapható
az UJ KELET könyvosztályában

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betű-
vel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allás-
keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja
előre fizetendő. Jelzés le velet csak egy továbbitunk
ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja**
250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Kereskedők figyelmébe!

Ajánlok Erdélyszerte elismert **שרענא ארט**
a nagyváradi rabbinátus által Hechscherrel ellá-
tott, legtisztábbban kezelt és frissen olvasztott

libazsirt

Friedmann Sámuel — Oradea-Mare
Cuza Voda 6.

Gőzcséplőgép, gőzka-
zánnal eladó. Hoffner &
Schrantz gyártmányu, ki-
tűnő állapotban, kedvező
fizetési feltételek. Érdek-
lődni kizárólag a tulajdo-
nosnál, Friedmann Sámuel
Dumitrita, Jud. Marsaud.

Gépezés fűrészkészülő ál-
lást keres. Cim: Ioan Ti-
mina, Sibiu, Str. Lazareth E.

Külföldön tanult sza-
bász állást keres több évi
prakszissal. Ajánlatok Ele-
kes hírlapjába, Brasov.

Ezüstöt a legmaga-
sabb napi áron vásárola

Tacâmul

ezüstáru és evőeszköz-
gyár, Cluj, Str. Jorga
11-a.

Eladó különböző iroda-
butorok, íróasztalok, lám-
pák, kopírpapír stb. Érte-
kezni Strada Basarabia 2,
házfelügyelőnél (Sebestyén
ház).

Keresünk megvételre
4-5 atm nyomásn
használt gőzkazánt

üzemképes állapotban
30 négyzetméter fűtő-
felülettel.

Részletes ajánlatok
küldendők:

Németh, Szenes és
Schwartz-cégnek

Arad
Str. Eminescu

Ügyes fiatal segédet ke-
res azonnali belépésre
Schwimmer Ernő ügyeg és
porcellán kereskedő Dej.

Utazók figyelmébe!

Kurcmentel Náci volt éve-
ken keresztül Strausz-szál-
lodás Vajdahunyadon —
tudatni óhajtja, hogy **Hát-
szegen** az „Aranybányán”
éttermet és kávéházat át-
vettem, úgy mint azelőtt
— ma is igyekeztem, hogy
figyelmese és izletes kony-
hával kielégítem. 10%
engedmény. Beccses párt-
fogást kér.

Sajtkészítők figyelmébe

A legkiválóbb sajt a
schweizi tejsóval ké-
szül. — Hatásos, nem
romlandó készítmény.
Egger & Co R.-T. vegyé-
szeti gyár, Cluj

Metropolitól félpercenyre
egy félig kész ház eladó.
Értekezni Str. Baron L.
Pop 10. sz. Fraternitas-
nyomda.

Nagy raktárkészlet
miatt elad legdiva-
tosabb női kalapokat
250 leitől.

Női és férfi
kalapokat

gyárt, fest, tisztít
és formál legjútá-
nyosabban és pon-
tosan. Giradi és pa-
gama kalapokat 24
óra alatt hóhébre
tisztít

Hecht

kalapüzem, — Cluj
Egyetem-u. 3. sz.
Fiókja Dej, Kovács
S.-u. 1.

Pályázati hirdetmény

Az oradeai orth. izr. hitközség elemi fiiskolá-
jában megüresedett férfi tanítói állásra a hitközség
iskolaszéke pályázatot hirdet. Ez állás elnyeréséért
folyamodhatnak alapos vallástudományi ismerettel
és kellő gyakorlattal rendelkező okl. férfi tanítók,
akik a román nyelvet teljesen bírják. A hiteles ok-
mányokkal kellően fölszerelt kérvények f. évi július
hó 25-ig az iskola igazgatóságának címére kü-
lendők be.

Oradea, 1927 július hó 14-én.

Az elnökség.

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése
a legrégebb időkől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában